

XƏZANDA YAZ GÜLLƏRİ

ƏLİ RZA XƏLƏFLİ (Əvvəli ötən sayımızda)

UNUDULMAYAN BİR ACI

İlk gündən həyəcanlar məni yaman sıxırdı,
Düşünürdüm ətrafdan hər kəs mənə baxırdı.

Quşdan müəllim gəldi, oxudu adımızı,
Hərdən bir zarafata toxudu adımızı.

Mühazirə dinlədik "Dilçiliyə giriş"dən,
Xoş təsir bağışladı təmkindən, tərpenişdən.

Siyahıda birinci mənim adım çəkildi,
Elə bildim göy uçdu, yerin bağı sökülüdü.

Zal oğlu deyiləndə baxdı mənə xoş üzlə,
Qəlbimdə əvəzləndi zülmət gecə gündüzlə.

"Hansı Zaldır" soruşdu, Rüstəmizal olarsan,
Bura cəng yeri deyil, sən qalmaqla olarsan.

Mənə baxdı gülüslü, təbəssümlü çöhrələr,
Gözlerimdə böyüdü uşaqlıq pöhrələr.

Müəllim məharəti, pedaqoq ustalığı,
Sözsüz də danışdı təmkini, ustalığı.

Partiya tarixindən Zakir Şıxlinski vardı,
Rəvan nitqi, söhbəti bulaq kimi axardı.

Tarixin sirlərini çəkinmədən açardı,
Sözündən qəlbimizə gün doğar, nur saçardı.

Folklorun Təhmasibin söhbətindən doymazdıq,
Bir sualla sözünü kəsməyə də qıymazdıq.

Yadımdadır Tağının seminar aparmağı,
Bir çətinə düşəndə küykələk qoparmağı.

Cavabı olmayanda verdim suallara,
Qanlıqanlı baxardı ovqata, əhvallara.

Semestr başa çatdı, imtahanlar başladı,
Bu meydanda savaqlar təfəkkürlə, başladı.

Professor Təhmasib, yanında Xalisbəyli,
Bir kimsədə təşviş yox, kimsə deyil gileyli.

Birinci bilet çəkdim, sualları danışdım,
Folklorun bildiyimi, yoxu, varı danışdım.

Təhmasib müəllimin məmnun nəzərlərindən,
Varlığım gün doğur, sözüm keçir dərinəndən.

Hər kəsə qismət olmaz, xeyir sözü ayıra,
Vəcdanı hakim ola, doğruduzu ayıra.
Təhmasib müəllimin fəxarəti gülləndi,
Baxdı mənim üzümə əminliklə dilləndi.

Ələsgərdən bir qoşma əzbərdən söylə görək,
Bilirəm, bu sual da çətin olmasın görək.

Yaddaşımda qaynayan "Dağlar" çağlandı, gəldi,
Qəlbimin atəşinə, oda bağlandı gəldi.

Bu ara professor durub çıxdı eşiyə,
Şəlləndi Xalisbəyli, sahibləndi keşiyə.

O biri "Dağlar"ı da əzbərdən deyərsənmi,
De görüm, Tağı dedi, özünü öyərərsənmi?

*Bahar fəslə, yaz ayları gələndə,
Süsanlı, sünbüllü, laləli dağlar.
Yoxsulu, ərbabi, şahı, gədanı,
Tutmaz birbirindən alalı dağlar.*

Bir dayan görüm, niyə sən "alalı" deyirsən,
Sənətkarın sözünü nə cürətlə öyürsən?

Mən də izahat verdim ustad "aralı" deməz,
Məna var, qafiyə var, niyə "alalı" deməz?

"Alalı" fərqli demək, mənası da yerində,
Söz özü təlqin edir hökmünü təhərinə.

Get sənə "dörd" yazıram bu da hələ çoxdur bil,
Bilərsən bildiyin heç bundan artıq da deyil.

Cavabsız suallara bildim ki, bu qisasdır,
Bilmədiyini mənə də hökmünə bir əsasdır.

Professor qayıdanda iş də işdən keçmişdi,
Tağının haqsızlığı bir gərdişdən keçmişdi.

"Birinci tələbəyə qiymət necə yazmısan,
Əşidirdim onu mən, bəs sən necə yozmusan?"

Qayıdan professor soruşdu biğ Tağıdan
O da sanki söz açdı bir düşməndən, yağıdan:

"Qafiyəni "Dağlar"da uydurma söz elədi
Mən ona "yaxşı" yazdım, hələ bir naz elədi.

"Aralı"nı "alalı" söylədi o, qoşmada,
Hələ səhvi bir yana, iddiası coşmada".

Xalisbəyli istədi professoru döndərə
Həqiqəti, doğrunu başı üstə əndərə.

Həssas alim diqqəti yayımmadı, çəsmadı,
Nə də hissə qapılıb qaynamadı, daşmadı.

Professor boğuldu, sanki vaxtı əylədi,
Gözaltı məni süzüb təəssüflə söylədi.

O tələbə düz deyir, "alalı"da haqlıdır,
Görünür "alalı"dan halidir, soraqlıdır.

"Axı sizin kitabda..." Tağı ısrar elədi
Hökmünü öz sözündə inadına belədi.

Acıacı başını buladı professor
Yəni ki, həqiqəti hərdən vəcdanından sor.

Axı neyləmək olar... dünya gecə gündüzdü,
Hansı necə gəcədir, hansı necə gündüzdü.

Ayrımaq çətin olur çox yalanı doğrudan
Qəhrəmansan ayırsan doğruları oğrudan.

O "dörd" mənim qəlbimdə Tağıdan qara qaldı,
Sanarsan Qarabağda yağıdan yara qaldı.

Ancaq geri durmadım, yeridim düzə doğru
Qaranlıqlar adladım çatdım gündüzə doğru.

"Alalı"ya görə mən savaşa addım illərlə
Gəldim qarşıqarşıya dildil ötən dillərlə.

Axır ki, inandırdım İslam Talib oğlunu,
Nəşr etdiyi kitabda həkk elədi doğrunu.

Ancaq ki, aşqlarla savaşıma gedir hələ
Sözü sazdan keçirib görək qaytaraq dilə.
Bu barədə danışdım Qorxmaza, Şakirə mən
"Alalı"nın üzünə gülləndi güldü çəməni.

Qopuzlu, sazlı "Ozan" fikirdən inci dərir,
Sözdən sözü ayırıb düşüncəyə gəndirir.

Mən hər sözün üstündə saç ağartdım, can qoydum,
Qəlbimdəki yaranın məlhəmini yan qoydum.

Bəla gəldi üstümə, qanıma şirin aldı,
Payıma acı düşdü, vəcizlər şirin aldı.

Ağrıya yeridim sənətin zirvəsinə,
Kimlər qonaq gəlmədi sözümün süfrəsinə.

Ha yazıb yozam yenə sinəmdə tikən qalır,
Yol üstə gələcəyi yaradan, tikən qalır.

Neyləyim ki, dünyanın dərdi qələmədən keçir,
Hər savaşa zəfərin adı ələmədən keçir.

Uzaq düşdüm deyərsən güllər açan bağçadan,
Sayrışan bülbülləri ötən, uçan bağçadan.

Can atırdım bir çıxam sözümün sahilinə,
Qayıtmayam bir daha kədərin ah selinə.

Bu arada bir səbəb məni sözə çağırırdı,
Qəlbimi yandırmısa oda, közə çağırırdı.

Kamil Allahyarlıdan bir tərcümə gəlmişdi,
Çiçəkçiçək duyğular sevinmişdi, gülmüşdü.

Poetik tərcüməmlə dörd beytə qan gətirdim,
Üç beyti əlavəmlə qəzələ can gətirdim.

Kamil bəyin naməsi Biyor Vəndin sözüdür,
Namədə yazılanlar dünyamızın üzüdür.

Qəzəli də çevirib sonra təxmis elədim,
Çağlayan duyğuları misralara belədim.

Əziz dostum Kamil bəy, könülünə gözüylə bax,
Ruhumun dilə gələnlə duyğusuz sözüylə bax.

Bilirəm, axırzəl haqlı zəfər çalacaq,
Həqiqəti axtaran doğru, düzü bulacaq;
Ulu Tanrı əyrinin təhərinə qılacaq,
"Yuxusuz xəyallar da heyvəllərə dalacaq,
Dan üzü çıxan günəş tellərini yolacaq"

Cəzası haqdan gələr İsanı asanların,
Aqibəti heç olar Babəki busanların;
Çox görmüşük halını haramı qusanların,
"Min bir istək içində qaynaşan insanların,
Arzuları quruyub yarı yolda solacaq".

Qazanqazan doymadıq, tamahımız qaynadı
Güzgünləndik, bilmədik baxdığımızı ayınadı.
Görənlər çox deyiblər; dünya həmin dünyadı
"Ömrümüz şıltaqlıqla qaçdıttudu oynadı,
Bilmədik evciyimiz bir gün viran olacaq".

(Davamı 9-cu səhifədə)

XƏZANDA YAZ GÜLLƏRİ

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Hər gecədə səhəri gözleyirik tez gələ.
Hər səhər də bilmirik kim ağlaya, kim gülə;
Ova tələ qurarı gözleyir həmin tələ,
"Uçub getdi keçmişlər, gələcək yoxdur hələ
Boşalsa da bir ucdan dünya yenə dolacaq".

Məramı sabitqədəm Məlik məmməd div vurur,
Sanma ki, Ovcu Pirim güdüyündə ov vurur.
Vurduğunu görəndə dərdi onu qovurar;
Zamanın küləkləri çox "mənməm"lər sovrur,
Gələcək nəsilərə bir yazılan qalacaq.

Çox gözünü qan örtən düz yolundan tez azar,
Özgəyə quyu qazan qəbrini özü qazar;
Hər kəsin taleyini əməli, sözü yazar,
Biri sözü düz deyər, başqası tərsə yozar,
Hər mələyin öz işi Əzrayıl can alacaq.

Sinəmizdə yaralar... bir Dərbəndin əvəzi,
Qarabağda talanın... şəhər, kəndin əvəzi;
Min ağını yeyirik bircə qəndin əvəzi,
Ey Xələfli, qəmlənmə, Bəydir Vəndin əvəzi
Bir Kamil gəlib yenə, səni yada salacaq.

İLK SEVGİNİN HEKAYƏTİ

İki "beş", bir "dörd" ilə kəndə döndüm tətildə,
Elə bil şirinlikdə qəndə döndüm tətildə.

Ayağım yerə dəymir, başım göyə yetirdi,
Pöhrəpöhrə arzular ürəyimdə bitirdi.

"Zaloğlu yaman keçib"... kənddə söhbət gəzirdi,
Adım dildəağızda, ruhum göydə süzürdü.

Amma bir qorxum vardı, birdən "dörd"ü bilərlər,
Sözsöhbətə çevirib arxamca da güllərlər.

Gələngədən çox oldu, sovqatlar, paylar ilə,
Bu günü gözləmişdi anam da aylar ilə.

O günlərin özü də indi uzaq xəyaldı,
Bir üzü ayrılıqdı, bir üzü də vüsaldı.

O gürşdən nə qalıb damağımnda, dadımda,
Acıların xəyalı yaddaşımda, yadımda.

O zamandan çox görüş yaddaşımda canlıdır,
Varlığında bir görüş yenə həyəcanlıdır.

... Təbrikə qonşu qızı Əntiqə də gəlmişdi.
Deyərdin dan üzündə bəxt üzünə gülmüşdü.

On səkkiz mənim yaşım, on beş də onun vardı,
Fəsil payız olsa da, qəlbində bahar vardı.

Baxışları dolandı, döndü yerə zilləndi,
Sonra da astaasta sözü dildə gülləndi.

Deyirlər getdin daha, sən şəhərdə qalarsan,
Şəhərli qız alarsan, böyük adam olarsan.

Baxdım onun üzünə, allanıb yanaqları,
Həyəcanla yaşayır gələcək sınaqları.

Cavabsız qoymadım mən, çırpınan ürəyini,
İnamümid payımla güldürdüm diləyini.

Hara getsəm yenə də yurda döner ayağım,
Adıma bağlı çinar, eldə olar dayağım.

Sən də Şirvan bulacağı, suyun abihəyatıdır,
Adın da Abihəyat, möcüzəli bir addır.

İlahi sevgilərin Allahından, bütündən,
Güc alan varlığımız çıxmışdı orbitindən.

Könlümü də uçurdu ulduzların yanından,
Canımız can alırdı birbirinin canından.

Ələlə dəyməsə də, ürəklər qovuşmuşdu,
Gözümüzə oxunan diləklər qovuşmuşdu.

Hardasan, ay Əntiqə... Şərifə bibim çağırdı,
Anasının səsinəndən çiskin yağış yağırdı.

Bağlandıq duyğuların doğrusuna, düzünə,
Sükutumuz "hə" dedi ürəklərin sözüne.

Anasının səsinə dönüb qaçdı Əntiqə,
Ruhunun sabahına qanad açdı Əntiqə.

Xəyallar uçub getdi, arada həsrət qaldı,
İllərlə ürəklərdə yaşayan xiffət qaldı.

Çiskinin arxasınca dağlarda qar da gəlir,
Şaxtalı soyuq hava, sonra bahar da gəlir.

Kim bilir bu qönçəni bəlkə şaxta vuracaq,
Həyatın tufanları ümidini qıracaq.

Çox istəklər yeridi, tamahlara çəkdilər,
Şübhəşübhə toxumu varlığına əkdilər.

Əyilmədi, sınımadı, inadından dönmədi,
Varlığında ilk gündən yaran çıxarı sönmədi.

Bir giley göndərmədi adıma, ünvanıma,
İnamı sığınmışdı qəlbimə, vicdanıma.

Bir əsrin yarısını bir yerdə yol keçmişik,
Vüsəlin şərbətini biz bir yerdə içmişik.

Xəmirimiz eşq ilə kündələnib bir yerdə,
Sevgimiz ruhumuza od gətirib hər yerdə.

Xəmir dedim yenə də qəlbimdə işıq yandı,
Kamil bəydən bir soraq yaddaşımda oyandı.

Biyor Vəndin irsindən bir yarpaq yada düşdü,
Kamil bəyə hörmətlə dörd misra oda düşdü.

Onun sətri dördlüyü poetik vüsət aldı,
Sonra da könlü odu alovlandı, ucaldı.

Hüzurunda yox olur mənim qənim, kədər,im,
Sənin ilə bağlıdır, tale yolum, qədər,im.
Bir tabaqda qəm ilə yoğrulub xəmirimiz,
Gələrim səninlədir, səndən keçir gedər,im.

Ömrümüzə nə qaldı bəxtimizin köçündən,
Nəçə yaşıl arzumuz sağ çıxmadı biçindən,
Səninlə bir keçmişəm qaranlıqlar biçindən,
Səninlə işıqlanıb hər günüm, hər səhərim.

Könlümü oxşamağa həyatın min donu var,
Ancaq Kəbəm bircədir, onun bircə yönü var,
Hər ömrün öz axarı, hər yolun da sonu var,
Məni yola salarsan, başlanar son səfərim.

Unutmadım onu mən taleyimin köçündə,
Gəzsəm də, dolansam da, çox çəmənlər içində.

Hərdən uzaq düşürdüm xəyalımda bütümdən,
Az qala lap çıxırdım yolumdan, orbitimdən.

Bircə işıq gördürdüm qaranlığa düşəndə,
Bir əl "gəlgəl" deyirdi toranlığa düşəndə.

Tərəddüdlər çəkirdi yaxamı dörd tərəfə,
Axır qəlbim hökm etdi, üz tutdum mərd tərəfə.

Beləcə neçə hava başımdan əsdi, keçdi,
İlk eşqim hər havanı doğradı, kəsdi, keçdi.

Verdiyi sözü tutmaq kişiliyin özüdür,
Kişiliyin ünvanı hər kəsin öz sözüdür.

Diplomumu alan gün toyumuz qurulmuşdu,
Subaylığın sonuna bir möhür vurulmuşdu.

Qırmızı diplom ilə şöhrətin taxtımdaydım,
Zənnimdə ucalığım ələçətməz vaxtımdaydım.

Yaşlılar salamımı götürürdü hörmətlə,
Uşaqlar hər sözümlü dinləyirdi heyrətlə.

Sevdiyimin qəlbində adım çıraq olmuşdu,
Kənd içində hər sözümlü göyden soraq olmuşdu.

Sayırsan ulduzları seyr edirdim gecələr,
Qovuşan duyğularla yol gədirdim gecələr.

Fəsilər dəyişsə də, dağlar çəni unutmaz,
Yaddaş əkin yeridir, səpsən dəni unutmaz,
Əbədiyəm, ölmərəm, dünya məni unutmaz,
Əcəlin köhlənində gözəlləşə də yəhərim.

Zaman ərşərgəcdi, ömrümüzü toxuyar,
Nəfəsin yaddaşımda cənnət ətri qoxuyar,
Varlığın son sözümlü gözlerimdən oxuyar,
Dilim kəlmə gətirməz, məni boğar qəhərim.

Varlığında saxladım qönçəli bağlarımlı,
Məhəbbət bulacağından su içən çağlarımlı,
Xəyalımla gəzərəm könlünün dağlarımlı,
Olmasa da dizimdə bir taqətim, təpərim.

Mənim Abihəyatım, sən Əntiqə addasan,
Mənim dirilik suyum, dəyişməyən addasan,
Əzəl necə sevmisən, yenə həmin addasan,
Dəyişmədi gözümdə nə tövürüm, təhərim.

Ey əzizim, sənə gər zamanın küleyinə,
Bir gün hər kas çəkilər dövrənin ələyinə,
Son evim, son odamsan köçərəm ürəyinə,
Məni qəlbində ara, sənə çatsa xəbərim.

Vurgunsan Xələflinin sözlərinə, bilərəm,
Arxasınca baxmısan izlərinə, bilərəm,
Şəkilşəkil yığmısan gözələrinə bilərəm,
Kırpıqların qoruyar, olar mənim çəpərim.

(Davamı var)